

Täältä tulevaisuuteen

**Toimivia materiaaleja ja käytänteitä tulevaisuuskasvatukseen
ja työelämätaitojen opetukseen peruskoulussa**

Juha Alanne | Cristina Isoviita | Jyrki Karjalainen | Ville Leppänen

Sisällys

Täältä tulevaisuuteen -opas on tuotettu Opetushallituksen rahoittamassa Tulevaisuuden työelämäosaaminen peruskoulussa -hankkeessa Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla.

Alkusanat	5
1. Johdanto	6
Mitä ovat tulevaisuustaidot ja miten ne näkyvät opetussuunnitelmassa?	6
Kasvattajan tulevaisuuspuhe ja oppilaiden osallistaminen	8
2. Helsingin kaupungin yrittäjäyys- ja työelämäosaamisen jatkumo	10
3. Materiaaleja ja käytänteitä tulevaisuus- ja työelämäkasvatukseen	14
Koko koulun materiaalit	14
Opetusmateriaalit	14
Käytänteet ja toimintamallit	16
Luokat 1–3	18
Luokat 4–6	21
Luokat 7–9	24
Työelämätaidot	24
Yrittäjäystaidot	26
Taloustaidot	29
Kestävä kehitys ja tulevaisuus	30
Koulun aikuisille	32
4. Käytännön esimerkkejä työelämäkasvatuksen toteuttamisesta kouluissa	34
6. luokkien ohjauskokonaisuus	34
TEPPO – työelämäpainotteinen perusopetus	35
Duuni-valinnaiskurssi yläkoulussa	36
Elämänhallintataidot-oppiaine	37

Alkusanat

Tämä opas on syntynyt Tulevaisuuden työelämäosaaminen peruskoulussa -hankkeessa keväällä 2021. Sen tarkoitus on olla helppokäyttöinen, monipuolinen ja käytännönläheinen työkalu peruskouluissa työskenteleville opettajille, opinto-ohjaajille ja muille kasvatustieteen ammattilaisille. Oppaasta löydät materiaaleja, käytänteitä ja ideoita työelämätaidojen opetuksen ja tulevaisuuskasvatuksen tueksi alakoulusta yläkouluun. Olemme keränneet oman työkokemuksemme pohjalta mielekkäiksi katsomiamme, ensisijaisesti maksuttomia aineistoja, joista pyrimme kokonaan mahdollisimman kattavan kokonaisuuden.

Pelkät sisällöt eivät kuitenkaan yksin tuota kasvatuksen, ohjauksen ja opettamisen tulosta. Keskeistä on sävy, tulokulma ja asenne, jolla aiheita ja kasvatettavia lähestymme. Siksi pidämme kasvatustieteen ammattilaisina tärkeänä tarkastella myös sitä, miten ajattelemme työelämästä, tulevaisuudesta ja niiden suhteesta yksilöön ja ympäristöön, mistä näkemyksemme ovat peräisin ja mihin päämäärään ne osoittavat.

Tulevaisuuden työelämästä ja koulutautumista lukiessa törmäämme usein keskusteluun, jossa painotetaan sopeutuvuutta tulevaisuuden haasteisiin ja selviytymistä tulevassa murroksessa. Koulussa karttuvista taidoista puhutaan usein työelämän ja elinkeinoelämän tarpeisiin vastaamisen näkökulmasta ja taidot nähdään usein yksilöiden kyvykkyyksien kautta. Itseohjautuvuus, luovuus ja jatkuvan oppimisen taito ovat tällä

hetkellä yleisimpiä tulevaisuuden työelämätaidoiksi määriteltyjä ominaisuuksia. Näiden taitojen kautta ajatellaan yksilöiden tehokkuuden ja siten myös yhteiskunnan tuottavuuden kehittyvän vastaamaan tulevaisuuden tarpeita. Inhimillisuus ja sivistys itseisarvoina jätetään sen sijaan toisarvoiseen asemaan.

Meistä kasvatuksen ydintehtävä tuleekin pitää kirkkaana mielessä. Tehtävämme on pyrkiä kasvatamaan lapsista ja nuorista yhteiskunnan aktiivisia, itsenäisesti ajattelevia ja avarakatseisia jäseniä, jotka haluavat toimillaan vaikuttaa tulevaisuuteen, eivätkä vain sopeutua siihen. Kasvattajina meidän tulisi korostaa ajattelussamme sitä, että hyvinvoivat, empaattiset ja sosiaalisesti kyvykkäät yksilöt voivat kehittää uudenlaista työelämää ja uusia työn tekemisen muotoja. Koulun tehtävä on tarjota monipuolisia kokemuksia elämän eri osa-alueilta, mahdollisuuksia kehittää itseään sekä taitojaan toimia yhteistyössä muiden kanssa, parantaen omaa ja yhteisönsä hyvinvointia. Koulun tulee olla ympäristö, jossa voi kasvaa kohti parempaa elämää, ei pelkästään osaksi työelämää.

Aktiivisina kasvatuksen ja koulutuksen ammattilaisina luomme joka hetki tulevaisuutta ja siirrämme omia tiedostettuja ja tiedostamattomia ajatuksiamme tulevaisuudesta lapsiin ja nuoriin, joita kohtaamme. Toimikaamme siis mahdollisimman tiedostavasti ja kannustavasti, nähden työn ja maailman murroksen kasvatuksessamme ennemminkin mahdollisuutena ja haasteena kuin uhkana tai ongelmana. Näin luomme tulevaisuudestamme paremman paikan elää ja työskennellä.

Innoittavia lukuhetkiä!

Juha Alanne | Cristina Isoviita | Jyrki Karjalainen | Ville Leppänen

1. Johdanto

Mitä ovat tulevaisuustaidot ja miten ne näkyvät opetussuunnitelmassa?

Tulevaisuustaitoja ja tulevaisuuden työelämään liittyviä taitoja on määritelty monissa suomalaisissa ja myös kansainvälisissä tutkimuksissa. Yleensä taidot on määritelty laaja-alaisiksi ja siirrettäviksi, yleisluontoisiksi taidoiksi, joita tarvitaan sekä työelämässä että työelämän ulkopuolella. Uudet teknologiat ja tekoäly tulevat arvioiden mukaan siirtämään teknistä työtä yhä enemmän koneille, jolloin ihmisten tehtäväksi jää inhimillisten asioiden tekeminen.

Tulevaisuuskasvatukseen liittyy oleellisesti laaja-alaisen osaamisen tarve. Toteutuessaan laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ovat koulun tulevaisuuskasvatuksen ydintä. Ympäröivän maailman muuttumisen, ihmisenä kasvun sekä opiskelun, vuorovaikutustaitojen ja itseilmaisun keinojen sekä työelämän ja kansalaisuuden teemat muodostavat myös tulevaisuuden työelämäosaamisen taitojen kehyyksen.

Miten opetussuunnitelma sitten käsittelee tulevaisuudessa vaadittavia työelämätaitoja? Laajat ja siirrettävät taidot esiintyvät perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa erityisesti laaja-alaisissa osaamiskokonaisuuksissa. Seitsemään osaan jaetut laaja-alaiset kokonaisuudet ovat opetussuunnitelmatason vastaus ripeästi muuttuvaan ja laaja-alaisia

taitoja vaativaan aikaan. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014 mainitaan lisääntyneen laaja-alaisen osaamisen tarpeen nousseen ympäröivän maailman muutoksista. Erityisen tärkeää laaja-alaisissa kokonaisuuksissa on se, että oppilaat pääsevät esittelemään omia erityisosaamisalueitaan ja kiinnostuksen kohteitaan, tekemään yhteistyötä, sekä oppivat tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja arvostamaan itseään ja toisia.

Työelämätaidoista ei ole yksimielisiä määritelmiä ja esimerkiksi kotimaiset ja kansainväliset tutkimukset painottavat eri osaamisista. Oheisessa kuviossa on vertailtu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden laaja-alaisia oppimiskokonaisuuksia sekä Osaamisen ennakointifoorumin Osaaminen 2035 -julkaisussa listattua kymmentä tärkeintä geneeristä osaamista vuonna 2035. Osaamisen ennakointifoorumia on opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen yhteinen ennakoinnin asiantuntijaelin, jonka tarkoituksena on edistää koulutuksen ja työelämän vuorovaikutusta. Ohessa olevat geneeriset osaamiset ovat listattu tärkeysjärjestykseen.

Laaja-alaiset osaamiskokonaisuudet

- Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)
- Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)
- Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)
- Monilukutaito (L4)
- Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)
- Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)
- Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014

Tärkeimmät geneeriset osaamiset vuonna 2035

- Kestävän kehityksen periaatteiden tunteminen
- Vuorovaikutus-, viestintä- ja kommunikointitaidot
- Ongelmanratkaisutaidot
- Luovuus
- Oppimiskyky
- Monikulttuurisuustaidot
- Kokonaisuusien hallinta
- Itseohjautuvuus
- Eettisyys
- Tiedon hallinta- ja analysointitaidot

Opetushallitus 2019: Osaaminen 2035

Laaja-alaiset osaamiset ja tulevaisuustaidot muistuttavat toisiaan erittäin paljon. Korkeimmalle nostetut kestävän kehityksen tunteminen, vuorovaikutus-, viestintä- ja kommunikointitaidot, ongelmanratkaisutaidot, luovuus, oppimiskyky sekä monikulttuurisuustaidot ovat perusopetuksen tärkeimpien oppisisältöjen joukossa. Laaja-alaisen osaamiskokonaisuuksien opiskeleminen ja laaja-alaisen taitojen integrointi oppiaineiden sisälle on siis ensiarvoisen tärkeää tulevaisuudessa tarvittavien taitojen kartuttamiseksi.

Yrittäjyyskasvatus – vahvuuskasvatus

Työelämätaidoista ja yritteliäisyydestä puhuttaessa käytetään usein opetuksessa, jopa

opetussuunnitelmatasolla, käsitettä yrittäjyyskasvatus. Varsinkin alakoulun puolella yrittäjyyskasvatus saattaa kuitenkin terminä tuntua etäiseltä. Yrittäjyyskasvatuksesta nostaisimme peruskoulussa keskeiseksi *sisäisen yrittäjyyden*, jolla tarkoitetaan yritteliäisyyttä, sinnikkyyttä, pitkäjänteisyyttä ja oma-aloitteisuutta – taitoja ja vahvuuksia, joita voidaan kehittää koulussa, työelämässä ja elämässä yleensä. Mielestämme koulussa voisimmekin yrittäjyyskasvatuksen sijaan puhua vahvuuskasvatuksesta yhdistettynä työelämä- ja tulevaisuus-suuntautuneeseen ajatteluun.

Kasvattajan tulevaisuuspuhe ja oppilaiden osallistaminen

Tulevaisuudesta puhuttaessa nousevat esiin usein negatiiviset asiat. Ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden katoaminen, eriarvoisuuden kasvu, epävakaut työmarkkinat ja ylipäättään epävarmat tulevaisuudennäkymät toistuvat median ja kasvattajien puheissa. Tulevaisuutta ei nähdä mahdollisuutena uusien asioiden tekemiseen ja kokeilemiseen, vaan siihen pitää varautua tekemällä mahdollisimman oikeita ja järkeviä valintoja nuoren omista haluista ja kiinnostuksen kohteista välittämättä. Lapsia ja nuoria tällaiset uhkakuvat voivat pahimmillaan lamaannuttaa ja ne luovat epäluuloisuutta tulevaisuuden mahdollisuuksia kohtaan.

Mielestämme kasvattajan tulisi puhua nuorille toivon näkökulmasta. Puhuminen *mahdollisuuksista* ongelmien sijaan luo oppilaille toivoa, mahdollistaa rohkeuden ajatella ja antaa alustan luovuudelle. *Positiivinen palaute ja vahvuuspedagogikka* ovat lapselle ja nuorelle parasta ruokaa tulevaisuudennäkään. Oppilaalle tulisi välittyä jatkuvasti viesti, että hänellä itsellään on mahdollisuus muokata tulevaisuuttaan, ei vain mukautua siihen. Tällainen lähestymistapa tukee sitä, että oppilas odottaa innolla tulevaisuutta ja hän pyrkii tekemään asioita itsensä, yhteisönsä ja ympäristön tulevaisuuden eteen. Kun oppilaalla on uskoa tulevaisuuteen, hän uskaltaa olla oma itsensä, luottaa itseensä ja pystyy löytämään omia vahvuuksiaan ja mielenkiinnon kohteitaan. Itseluottamus auttaa myös sietämään epäonnistumisia ja oppimaan niistä.

Miten tarjota toivoa ja mahdollisuuksien näkökulmaa lapsille ja nuorille? *Oppilaslähtö-*

KUVA: JUSSI HELLSTEN / HELSINGIN KAUPUNKI

*set ja luovuutta ruokkivat menet*dit, joissa oppilaat saavat tutustua opiskeltaviin asioihin omien kiinnostuksen kohteidensa kautta ovat yksi keino. Tällöin koulu liittyy vahvemmin oppilaiden omaan kokemusmaailmaan ja motivoi heitä hankkimaan lisää tietoa. Koulun tehtävänä olisi myös luoda oppilailleen mahdollisimman paljon uusia ja merkityksellisiä kokemuksia. Vierailut työpaikoilla, vierailijat, kulttuuriesitykset ja muut elämykset kasvattavat oppilaiden tiedonhalua, luovuutta ja parhaimmillaan avaavat heille uusia näkökulmia ja voivat herättää innostuksen kipinän.

Oppilaan kokemus siitä, että juuri häntä tarvitaan ja hänen taitojaan arvostetaan on ensiarvoisen tärkeää identiteetin raken-

tuessa, mikä auttaa oppilasta ajattelemaan myös tulevaisuussuuntautuneesti. Osallistaminen ja positiivinen palaute oppilaan tekemästä työstä auttavat motivoinnissa ja vahvistavat oppilaan tulevaisuususkoa. Oppilailla on runsaasti erilaisia taitoja ja koulun tulisikin luoda merkityksellisyyden kokemuksia kaikille oppilaille erilaisilla pienillä tai suurilla vastuutehtävillä tai muilla tilaisuuksilla. Osallistaminen opettaa positiivisella tavalla vastuullisuutta sekä antaa myönteisiä kokemuksia ja elämyksiä, jotka vahvistavat itsetuntoa ja omanarvontuntoa. Merkittävää on myös *osallisuuden tekeminen näkyväksi* esimerkiksi todistuksilla tai muilla keinoilla.

Lähteet:

[Arponen, L. 2018: Ihanteena sopeutuva työntekijä – Tulevaisuuden työelämän ja työelämätaitojen diskurssi kehittyneenä liberalistisena hallintana. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.](#)

[Kiilakoski T., Ojajärvi A., Piispa M. 2020: Tulevaisuususkko hukassa? Nuoret ilmastoaktivistit ja keskustelu tulevaisuudesta.](#)

[Opetushallitus 2019: Osaaminen 2035. Osaamisen ennakointifoorumin ensimmäisiä ennakointituloksia.](#)

[Opetushallitus 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Helsinki.](#)

2. Helsingin kaupungin yrittäjyys- ja työelämäosaamisen jatkumo

Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla Yrittäjyyden ja työelämäosaamisen Stadi-hankeessa on laadittu työelämätaitojen opetuksen tueksi porrasmalli. Mallia voi käyttää oman koulun tai kunnan yrittäjyys- ja työelämäopetuksen suunnittelun tukena.

Ylläolevassa porrasmallia esittävässä Helsingin kaupungin yrittäjyys- ja työelämäosaamisen jatkumokuvassa yrittäjyys- ja työelämäosaamisen keskeisiä teemoja ja niiden oppimista tukevia materiaaleja ja käytänteitä kuvataan portaittain varhaiskasvatuksesta korkea-asteelle.

Kuten kuvassa esitetään, mallin ensimmäisellä portaalla **varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa** opitaan ajattelun ja oppimisen taitoja leikeillä, joissa tutustutaan työrooleihin, yhteiskuntaan ja kaupunkiin. Tukena on esimerkiksi TATin Leikitään taloutta -materiaali. Työelämä- ja yrittäjyysosaamista kehittävät myös Nuori Yrittäjyys ry:n (NY) Meidän perheemme ja Minä + sinä = me -ohjelmat, Yrittäjän päivä, myyjäiset ja talkoot, ja talousosaamista Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen KETTU – Kestävä tulevaisuus varhaiskasvatuksessa -malli. Vapaa-ajalla työelämään tutustumista tukee Lapsi mukaan töihin -päivä.

Luokilla 1-3 opitaan vuorovaikutustaitoja, ja teemanostona ovat lasten ottaminen mukaan arjen töihin sekä leikit, joissa tutustutaan työrooleihin, yhteiskuntaan ja kaupunkiin. Näitä tukee esimerkiksi Minä + sinä = me -ohjelma. Työelämä- ja yrittäjyysosaamista vahvistavat myös Meidän perheemme -ohjelma, Yrittäjän päivä, yritysvierailut, myyjäiset, leirikoulut ja diskot. Talousosaamista kehittävät Leikitään taloutta ja KETTU – Kestävä tulevaisuus perusopetuksessa -malli, ja vapaa-ajalla työelämätaitoja opitaan Lapsi mukaan töihin -päivän lisäksi kerhoissa.

Luokilla 4-6 tutustutaan yhteiskunnan ja talouden toimintaan oppilaskuntatoiminnassa, kuudesluokkalaisten Yrityskylässä ja NY:n Meidän yhteiskuntamme -ohjelman avulla. Työelämä- ja yrittäjyysosaamista kehittävät esimerkiksi Opinkirjon Yritys Hyvä -kilpailu, Yrittäjän päivä, yritysvierailut, myyjäiset, leirikoulut ja diskot. Talousosaamista tukee KETTU – Kestävä tulevaisuus perusopetuksessa -malli. Myös 4.-6. luokilla työelämätaitoihin voi tutustua vapaa-ajalla Lapsi mukaan töihin -päivässä ja kerhoissa.

Luokilla 7-9 suunnataan kohti toisen asteen opintoja, ja sen tukena ovat muun muassa kuvassa mainitut TET-jaksot ja TET-mallit, oppilaskuntatoiminta, 9. luokan Yrityskylä, YES ry:n Mun juttu -työkalu sekä Duunikoutsi-sovellus. Työelämä- ja yrittäjyysosaamista kehittävät myös esimerkiksi NY:n Oma talous, Yritys Hyvä -kilpailu, Ruuti-nuorisneuvosto, SkillsFinlandin Taitaja9-kilpailu, Yrittäjän päivä, yritysvierailut, myyjäiset, leirikoulut ja diskot. Talousosaamista tukevat puolestaan TATin Taloussankari, NY:n Circula-peli ja Helsingin kaupungin KIERRE – kiertotaloudesta tulevaisuustaitoja -malli.

Vapaa-ajalla työelämätaitojen oppimisen tukena ovat oma 4H-yritys-toimintamalli, Ohjaamon palvelut, urasuunnittelu ja TE-palvelut, kesäseteli, kesäyrittäjyysseteli, Plan Internationalin Girls Takeover, Työväenopiston ja Arbiksen kurssitarjonta, Maker-toiminta (kirjastojen Makerspacet ja avoimet käsityön luokat) sekä kerhot.

Lukiossa jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia vahvistetaan korkeakoulu- ja työelämäyhteistyöllä. Työelämä- ja yrittäjyysosaamisen kehittämisen tapoja ovat esimerkiksi bisnes- ja yrittäjyyttä tukevat opintojaksot, tutor- ja opiskelijakuntatoiminta, Yritys Hyvä -kilpailu, Yrittäjän päivä, NY:n Vuosi yrittäjänä -ohjelma sekä Talousguru-kilpailu. Taloustaitoja tukevat talousosaamisen opintojaksot.

Ammattiopinnoissa kehitetään työelämä- ja yrittäjyysvalmiuksia työelämäyhteistyöllä, työssä oppimalla, kilpailutoiminnalla sekä yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan kursseilla. Työelämä- ja yrittäjyystaitoja opitaan muun muassa Yritys Hyvä -kilpailussa, Vuosi yrittäjänä -ohjelmassa, yritystoimintaan liittyvillä kursseilla sekä Stadi tresaa - ja NY:n Uskalla yrittää -kilpailuissa. Talousosaamista vahvistaa YTO-aineiden talousosaamisen kokonaisuus.

Viimeisellä portaalla **korkea-asteella ja elinikäisessä oppimisessa** työelämä- ja yrittäjyysosaamista tukevat muun muassa opintoihin kytkeytyvä uravalmennus ja vahvat verkostot työelämään ja työelämäyhteistyöhön, sekä Haaga-Helian Start-up school -ohjelma, Metropolian Turbiini Yrityskiihdyttämö, HyMy-kylä ja Urban Farm Lab -kehitysympäristö, Helsingin yliopiston yrittäjyysyhteisö Think Company ja Aalto-yliopiston Start-up & Design Factory.

Lukio- ja ammattiopintojen ja korkea-asteen vaiheessa työelämäosaamista kehittävät vapaa-ajalla esimerkiksi 4H-yritys-toimintamalli, Ohjaamon palvelut,

urasuunnittelu- ja TE-palvelut, NewCo:n palvelut, kesäyrittäjyysseteli, Työväenopiston ja Arbiksen kurssitarjonta sekä Maker-toiminta.

Seuraavissa luvuissa porrasmallin sisältöä sekä muita materiaaleja ja käytänteitä tarkastellaan peruskoulun osalta tarkemmin. Portaissa mainitut Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen Kettu- ja Kierre-mallit julkistetaan lukuvuoden 2021-2022 aikana.

3. Materiaaleja ja käytänteitä tulevaisuus- ja työelämäkasvatukseen

Koko koulun materiaalit

Kaikille peruskoulun luokka-asteille suunnatut kortit sisältävät opetusmateriaaleja, oppaita, materiaalipankkeja sekä kouluissa käytössä olevia, toimiviksi havaittuja ja työelämätaitoja kartuttavia käytänteitä.

Opetusmateriaalit

Tralla.fi

Tekijä: Talous ja nuoret TAT sekä Nuori Yrittäjyys ry

Kenelle: koko peruskoulu

Tyyppi: materiaalipankki

Tralla-palvelu tarjoaa laajan valikoiman materiaaleja, menetelmiä ja työkaluja yrittäjyystaitojen kehittämiseen. Palvelun hakukoneella voi etsiä oppijoiden ikään ja valmiustasoon parhaiten soveltuvat menetelmät ja materiaalit. Palveluun voi myös jakaa omia ideoita ja materiaaleja.

Nuorten Akatemian oppimateriaalipankki

Tekijä: Nuorten Akatemia

Kenelle: koko peruskoulu

Tyyppi: materiaalipankki

Kattavasti monipuolista oppimateriaalia lapsille ja nuorille seuraavista teemoista: aamunava-

ukset, globaali- ja ilmastokasvatus, liikennekasvatus, osallisuus ja vaikuttaminen, talous- ja kuluttajakasvatus, terveystasvatus ja työelämäyhteistyö.

Mappa.fi

Tekijä: Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry

Kenelle: koko peruskoulu

Kesto: käyttäjän valittavissa

Tyyppi: materiaalipankki

Mappa.fi on ulkona oppimisen, ympäristökasvatuksen ja kestävän elämäntavan materiaalipankki, josta löytyy runsaasti materiaalia sekä työkaluja ulkona oppimiseen, ympäristökasvatukseen ja kestävän elämäntavan opettamiseen. Rekisteröitymällä käyttäjä voi koota omia teemareppujaan ja suunnitella monialaisia oppimiskokonaisuuksia MOK-työkalun avulla. Käytettävissä myös materiaalihaku ja valmiita teemakokonaisuuksia.

KUVA: MAUA ASTIKAINEN / HELSINGIN KAUPUNKI

Tulevaisuuden yrittäjät -opas

Tekijä: Kehittämiskeskus Opinkirjo

Kenelle: koko peruskoulu

Tyyppi: opetusmateriaali

Opas sisältää yli 200 ideaa ja tehtävää, jotka tuovat yritteliäisyyttä luontevaksi osaksi eri oppiaineita kaikilla luokka-asteilla.

Yrittäjyyskasvatuksen aakkoset -kirja

Tekijä: Pirkko Korhonen

Kenelle: koko peruskoulu

Tyyppi: opetusmateriaali

Tehtäväkirjasta löytyy 136 eritasoista tehtävää ja projekti-ideoita yrittäjyyskasvatuksen oppitunneille.

Yritys hyvä -ideakortit

Tekijä: Kehittämiskeskus Opinkirjo

Kenelle: koko peruskoulu

Tyyppi: opetusmateriaali

Maksuttomasti tilattavista ideakorteista löytyy yrittäjyyskasvatukseen sopivia tehtäviä, joita voi toteuttaa niin yksilö- kuin ryhmätehtävinä. Ideakortit ovat vaikeustasoltaan vaihtelevia ja niitä voidaan käyttää kaikilla perusopetuksen luokkatasoilla.

Globaalikasvatuksen oppitunnit

Tekijä: Fingo

Kenelle: koko peruskoulu

Tyyppi: opetusmateriaali

Vinkkipankista löytyy lukuisia ideoita siihen, miten globaalikasvatusta voi toteuttaa käytännössä. Vinkkeihin on koottu järjestöjen tuottamia materiaaleja ja opetusmenetelmiä globaalikasvatuksen teemoista. Tarjolla on myös koulutusvinkkejä ja moneen oppiaineseen sopivia kouluvierailuja.

Mun mieli -sovellus

Tekijä: MIELI Suomen Mielenterveys ry

Kenelle: koko peruskoulu

Tyyppi: sovellus

Hyvinvoinnin sovellus koululaisille. Sovellus esittää yksinkertaisia kysymyksiä arjen hyvinvoinnista: tunteista, ihmissuhteista, liikunnasta, tärkeistä asioista elämässä, unesta ja levosta, harrastuksista sekä ruokailusta. Ryhmäkysely tekee henkilökohtaisen hyvinvointiyhteenveton lisäksi ryhmän yhteisen yhteenveton, mikä tarjoaa kiinnostavaa tietoa koko ryhmän, esimerkiksi koululuokan, hyvinvoinnista myös opettajille ja vanhemmille. Mun Mieli -sovellus ei kerää missään vaiheessa henkilötietoja, käyttäjä jää aina anonyymiksi.

Käytänteet ja toimintamallit

Buddyschool

Tekijä: Helsingin kaupunki, Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Kenelle: 3.lk alkaen

Kesto: lukukausi tai pidempään

Tyyppi: käytänne

Buddyschool on opettamalla oppimisen toimintamalli, joka perustuu vertaisopettamiseen. Toimintamallin tavoitteena on parantaa oppimistuloksia. Mallissa eri-ikäiset ja -taustaiset oppilaat kohtaavat matalan kynnyksen oppimisympäristössä. Toimintatapa räätälöidään koulun tarpeiden mukaan, ja se sopii moneen tilanteeseen ja erilaisten oppijoiden tarpeisiin. Malli toimii yläkoululaisilta alakoululaisille ja/tai ylä- ja alakoulun sisällä.

Osallisuustoimintaa kaikille oppilaille -toimintamalli

Tekijä: Vuoniityn peruskoulu

Kesto: lukuvuosi/jatkuva

Tyyppi: käytänne

Koko koulun osallisuusryhmät 5.–9 luokkalaisille. Jokainen oppilas kuuluu johonkin osallisuusryhmään, joka järjestää koulussa toimintaa tai vaikuttaa muuten yhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Oppilaat valitsevat lukuvuoden alussa itselleen osallisuusryhmän, jossa toimivat kyseisen lukuvuoden ajan. Osallisuusryhmät kokoontuvat kerran kuussa ja jokainen opettaja kuuluu johonkin ryhmään toimien sen vetäjänä. Yläkoulussa osallisuustoiminta tapahtuu luokanvalvojatuntien puitteissa ja siihen on varattu yksi tunti kuukaudessa. Koko koulun luokanvalvojatunnit ovat lukujärjestyksessä samaan aikaan, mikä mahdollistaa osallisuustoiminnan.

Peruskoulun oppilaskunta ry

Tekijä: Jätkäsaaren peruskoulun oppilaskunta ry

Kenelle: koko peruskoulu

Kesto: jatkuva

Tyyppi: käytänne

Yhdistyksen perustaminen koettiin hyväksi tavaksi hoitaa oppilaskuntaan liittyviä osallistavia yhteistyöprojekteja. Projekteissa mukana olevia osapuolia voivat oppilaiden lisäksi olla vanhempainyhdistys, alueelliset toimijat, koulun kunniajäsenet ja alueen asukkaat. Yhdistyksen toiminnasta vastaa yhdistyksen hallitus, johon ei kuulu koulun henkilökuntaa, vaan esimerkiksi vanhempainyhdistyksen jäsen, koulun kunniajäsen ja koulun johtoryhmän jäsen. Vanhempainyhdistyksestä valitaan syyskokouksessa erillinen yhdistysvastaava, joka toimii oppilaskunnan yhteistyöprojekteissa yhdistyskoordinaattorina. Yhdistyksen nimissä voi avata tilin, jotta oppijoita osallistavat yhteistyöprojektit, joihin liittyy rahaliikennettä, ovat myös mahdollisia.

Lahden kaupungin yrittäjyyskasvatussuunnitelma

Tekijä: Lahden kaupunki

Kenelle: koko peruskoulu

Tyyppi: käytänne

Lahden kaupungin opetussuunnitelma sisältää erillisen yrittäjyyskasvatussuunnitelman, joka sisältää jokaiselle vuosiluokalle yhteisesti sovitun oppimiskokonaisuuden. Lisäksi tarjolla on erilaisia toteutusvaihtoehtoja joka vuosiluokalle.

Minirytystoiminta integroituna peruskoulun arkeen

Tekijä: Oppivia.fi

Kenelle: koko peruskoulu

Tyyppi: opinto-ohjelma

Minirytystoiminnalla syvennetään sisäisen yrittäjyyden ja perustaitojen oppimisen tärkeyttä elämyksellisyyden kautta. Minirytystoiminta integroituu perusopetuksen arkeen. Toiminnan kehittyessä yritystoiminta voidaan kytkeä suoraan eri oppiaineiden tavoitteisiin ja opiskeluun. Oppilaiden minirytykset tuottavat palveluita koulun toiminnan, henkilökunnan ja muiden oppilaiden aitoihin palvelutarpeisiin. Tavoitteena on näiden tarpeiden ja minirytytöiden mielenkiinnon ja vahvuuksien yhteensovittaminen. Minirytystoiminta toteutuu eri opettajien ja luokkien välisenä yhteistyönä.

YES kummit

Tekijä: YES ry

Kenelle: kaikille kouluasteille

Tyyppi: vierailu/yhteistyö

YES kummit ovat yrittäjiä ja työelämän toimijoita, jotka tuovat tietoa työelämästä koulun arkeen. Kummit toimivat esikuvina lapsille ja nuorille ja he auttavat asiantuntijan roolissa koulun yrittäjyyskasvatuksessa. Kummeja löytyy ympäri Suomea ja heitä voi pyytää koululle esimerkiksi kertomaan yrittäjätarinaa, auttamaan NY-ohjelmissa tai tarjoamaan TET-paikkaa.

Työelämäyhteistyö järjestön kanssa

Tekijä: Tunne työ – suunnittele ura -hanke

Kenelle: 5.–9.lk

Tyyppi: projekti

Opettajat kartoittavat lähialueen luonnonsuojelutahoja ja järjestävät oppilaita osallistavan vaikuttamisprojektin heidän kanssa yhteistyössä.

Hyvinvoinnin vuosikello

Tekijä: Rovaniemen kunta

Kenelle: Koko peruskoulu

Tyyppi: käytänne + opetusmateriaali

Sosiaalisen vahvistamisen toimintamalli yhteisölliseen hyvinvointityöhön peruskoulussa sisältää valmiit tuntisuunnitelmat luokille 1–9. Teemoja ovat Itsetuntemus, yhteisöllisyys, tunnetaidot, empatia, kaveritaidot ja ristiriitojen ratkaisu, media ja hyvinvointi, katse tulevaisuuteen, rentoutuminen ja rauhoittuminen, arjen selviytymistaidot sekä arviointi.

Joustava työelämäpainotteinen perusopetus (JOPO)

Kenelle: 7.–9. lk.

Tyyppi: opetusjärjestely

Joustava perusopetus toteutetaan koulussa ja ohjattuna opiskeluna työpaikoilla sekä muissa oppimisympäristöissä. Opiskelu koulun ulkopuolella on tärkeä osa opiskelua. Opetuksessa korostuu moniammatillinen ja eri organisaatioiden välinen yhteistyö.

Luokat 1–3

Peruskoulun kolmen ensimmäisen lukuvuoden aikana työelämäkasvatuksen painopiste on vuorovaikutustaitojen ja yhdessä tekemisen opettelussa esimerkiksi muiden huomioonottamisen harjoittelulla ja omien ideoiden sovittamisella yhteen toisten ideoiden kanssa. Ensimmäisinä kouluvuosina oppilaat pohtivat vahvuuspedagogiikan avulla asioita, joissa he ovat erityisen hyviä ja miten he voisivat parantaa omaa ympäristöään. Oppilaat tutustuvat työn merkitykseen yhteiskunnassa ja toimeentulossa.

Minä+sinä=me

Tekijä: Nuori Yrittäjyys ry

Kenelle: 1.–3.lk.

Kesto: Ohjelma voidaan toteuttaa joko lukuvuoden mittaisena projektina tai 2–4 viikon mittaisena oppimiskokonaisuutena. Ohjelman kolmen teeman kesto 1–2 oppituntia/teema.

Tyyppi: opetusmateriaali

Ohjelma on jaettu kolmeen teemaan. Ensimmäisessä teemassa oppilaat tutustuvat omiin taitoihinsa, vahvuuksiinsa ja mielenkiinnonkohteisiinsa, toisessa oppilaat esittelevät omaa osaamistaan ja havainnoivat muiden taitoja, ja kolmannessa he toimivat ryhmässä eri taitoja yhdistellen. Ohjelma tukee lasten myönteisen minäkuvan, oma-aloitteisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Ohjelmaan voi tilata maksuttomat materiaalit.

Meidän perheemme

Tekijä: Nuori Yrittäjyys ry

Kenelle: esiopetus ja 1.–2. lk.

Kesto: Neljä teemaa, jokaisen teeman kesto 1–2 oppituntia.

Tyyppi: opetusmateriaali

Ohjelmassa on neljä teemaa: ensimmäisessä teemassa tutustutaan erilaisiin perheisiin, toisessa erilaisiin töihin ja ammatteihin, kolmannessa pohditaan rahankäyttöä suhteessa

tarpeisiin ja toiveisiin ja neljännessä harjoitteluun rahankäyttöä ja opitaan tekemään valintoja. Ohjelmaan voi tilata maksuttomat materiaalit.

Leikitään taloutta

Tekijä: Talous ja nuoret TAT

Kenelle: esi- ja alkuopetukseen

Kesto: yksittäisen leikin kesto n. 20 minuuttia

Tyyppi: opetusmateriaali

Materiaalissa on talouteen ja rahankäyttöön liittyviä liikuntaleikkejä, bingo, laululeikki, mobiilivaihtelun ideointia ryhmissä sekä keskustelutehtäviä talousaiheisesta tarinasta. Tavoitteena on oppilaiden kannustaminen oman talouden hallintaan, kohtuullisuuteen ja säästäväisyyteen.

Yritys Hyvä -kilpailu, esi- ja alkuopetus

Tekijä: Kehittämiskeskus Opinkirjo

Kenelle: 1.–3.lk.

Kesto: Vaihtelee riippuen valitusta tehtävästä. Aikaa tulee varata ainakin muutamia päiviä.

Tyyppi: kilpailu

Yritys Hyvä -kilpailun esi- ja alkuopetuksen sarjaan voi osallistua yksin, pareittain tai ryhmissä. Kilpailuaika vaihtelee vuosittain, mutta yleensä se on syyskuusta maaliskuuhun. Opettaja voi halutessaan valita ryhmälleen sopivat tehtävät tai oppilaat voivat itse valita eniten kiinnostavat. Tehtäviä on valittavissa monipuolisesti.

Rahalaakso-peli

Tekijä: Danske Bank

Kenelle: 1.–3.lk.

Kesto: muutamia oppitunteja

Tyyppi: sovellus/peli

Rahalaakso-peli on tarkoitettu 5–9-vuotiaille taloustaitojen harjoitteluun. Pelin avulla oppilaat oppivat ansaitsemaan rahaa, asettamaan asioita tärkeysjärjestykseen ja säästämään. Pelin tilanteet pohjautuvat arkielämään, tavoitteena on pystyä hallitsemaan perheen budjettia ja varoa yli varojen elämistä.

Yrittäjyyskasvatuksen ideavihko varhaiskasvatukseen

Tekijä: Hanna Huotari

Kenelle: 1.–3.lk.

Tyyppi: Opas + leikkivihko

Oppaassa esitellään teoriaa ja käytänteitä esi- ja alkuopetuksen yrittäjyyskasvatukseen. Oppaan lopusta löytyy yrittäjyyskasvatuksen leikkivihko, jossa on erilaisia leikkejä ja tehtäviä teemoista ryhmässä toimimisen taidot, kaveritaidot, itseluottamus, kekseliäisyys ja roolileikki.

YES: Mun maailma – Laaja-alaisen osaamisen työkirja

Tekijä: YES ry

Kenelle: 1.–3.lk.

Tyyppi: opas ja työkirja

Oppijoiden tavoitteena on pohtia, mitä opetus suunnitelman laaja-alaiset taidot merkitsevät heidän omassa elämässään. He pohtivat materiaalin kysymyksiin vastaamalla, mitä taidot merkitsevät heille. Oppijat kartoittavat oman lähtötilanteensa, asettavat itselleen tavoitteet ja tutkivat tekojen merkitystä tavoitteiden saavuttamisessa.

MIELI Suomen Mielenterveys ry:n materiaalit

Kenelle: 1.lk. eteenpäin

Tyyppi: opetusmateriaali

Tunnebotti on työväline lapsen tunnetaitojen harjoittelun tueksi varhaiskasvatukseen ja alakouluun. Robottia voidaan käyttää tunteiden tunnistamisessa ja nimeämisessä sekä havainnollistamaan tunteiden viriämistä ja niiden elämänkaarta. Tunnebotti auttaa lasta huomaamaan, että tunteet tulevat ja menevät ja tunteiden säätelyä voi oppia.

Tunnepilvissä yhdistyy tunnekuva, tunnesana ja tunnetta kuvaava lauseenalku. Tunnepilvityöskentelyn tavoitteena on oppia tunnesanoja ja -ilmauksia sekä tarjota väline tunteiden tunnistamiseen, sanoittamiseen ja ilmaisuun.

Jotain rajaa! -opetusaineisto perustuu kaverisuhteita ja koulukiusaamista käsittelevään YLE TV 2:n Galaxista tuttuun tv-sarjaan. MIELI ry on tuottanut 10 oppitunnin aineiston opettajille kaverisuhteiden ja kiusaamisen käsittelyyn kouluissa.

Hyvän kuuntelijan pelin avulla harjoitellaan pareittain kohtaamisen ja hyvän kuuntelijan taitoja. Kaksipuolisella tulostuksella saadaan valmiit pelikortit: toisten kääntöpuolella ohjeita kerrottavista aiheista, toisten kääntöpuolella taas reagoitiohjeita.

Viitottu rakkaus

Kenelle: 1.–3.lk.

Tyyppi: opetusmateriaali

Sivusto, jonka materiaalit on suunniteltu tukemaan lasten ja nuorten oppimista, kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä edistämään vuorovaikutus- ja tunnetaitojen kehittymistä.

Luokat 4–6

Työelämätaitojen opiskelussa korostuu erityisesti vastuunotto ja työn loppuun saattaminen. Tähän pyritään työskentelemällä järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti sekä yksin että ryhmässä. Projekteilla ja ryhmässä toimimisella opitaan vastavuoroisuutta, neuvottelutaitoja ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Oppilaita osallistamalla voidaan tehdä näkyväksi kunkin oma osaaminen ja kannustetaan oppilaita yritteliäisyyteen ja aloitteellisuuteen.

Yrittäjä Alakoulu

Tekijä: Talous ja nuoret TAT

Kenelle: 6.lk.

Kesto: 10 oppituntia ja Yrittäjäpäivä

Tyyppi: opetusmateriaali/ tapahtuma

Yrittäjä Alakoulu on oma pienoyhteiskunta, jossa oppilas työskentelee ammatissaan saaden tekemästään työstään palkkaa, jota voi käyttää kuluttamalla sitä Yrittäjä Alakoulun liikkeissä. Oppilas toimii myös kuluttajana ja kansalaisena. Kokonaisuuteen kuuluu koulutus opettajalle, oppikirja ja monipuolisia eri oppiaineisiin integroitavia tehtäviä. Yrittäjä Alakoulun toimintaan osallistuu 80 prosenttia Suomen kuudesluokkalaisista.

Mun elämä, mun vastuu

Tekijä: Talous ja nuoret TAT

Kenelle: 4.–5.lk.

Kesto: 45 minuuttia

Tyyppi: opetusmateriaali

Videomuotoisen oppitunnin tarkoituksena on opettaa vastuuta. Oppitunnin keskeisinä sisältöinä ovat näpistysten ehkäisy, omistaminen ja oman rahan käyttö. Tunnilla keskustellaan myös omasta rahankäytöstä, veroista, yrittäjyydestä ja työelämästä. Oppitunnin voi pitää esimerkiksi osana yhteiskuntaopin opetusta opettajan johdolla tai etänä.

Meidän yhteiskuntamme

Tekijä: Nuori Yrittäjyys

Kenelle: 4.–6.lk.

Kesto: Kuusi teemaa, kesto 1–2 oppitunnin välillä.

Tyyppi: opetusmateriaali

Kokonaisuudessa tutustutaan oman lähiympäristön toimintaan, eri ammatteihin, päätöksentekoon ja talouden kiertokulkuun. Ohjelmassa rohkaistetaan yhteistyöhön muiden oppilaiden sekä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Kokonaisuuteen voi tilata maksuttomat materiaalit ohjelman nettisivuilta.

Pikkuyrittäjät

Tekijä: Nuori Yrittäjyys

Kenelle: 4.–6.lk.

Kesto: noin 18 tuntia

Tyyppi: opinto-ohjelma

Pikkuyrittäjät on alakouluille suunnattu opinto-ohjelma, jossa oppilaat perustavat oman pikkuyrittäjänsä. Ohjelma on 18 tunnin maksuton kokonaisuus, joka koostuu yhdeksästä teemasta. Kunkin teeman käsittely kestää 1–2 oppituntia.

Mini-Zaldo

Tekijä: Nuori Yrittäjyys

Kenelle: 4.–6.lk.

Kesto: Kuusi osiota, yhden kesto noin 30 minuuttia.

Tyyppi: nettisivusto

Mini-Zaldo on sivusto 4.–6.-luokkalaisten, jonka tavoitteena on edistää koululaisten talousosaamista. Mini-Zaldoa voi hyödyntää niin yhteiskuntaopin kuin matematiikan oppiaineissa.

KUVA: MALJA-ASTIKAINEN / HELSINGIN KAUPUNKI

6H-leiri

Tekijä: Nuori Yrittäjyys

Kenelle: 5.–6.lk.

Kesto: Leirin kesto 6 tuntia, leirijärjestelyihin on hyvä varata 4–5 tapaamiskertaa.

Tyyppi: tapahtuma

6H-leiri on kuuden tunnin mittainen leiri, jossa perustetaan oma kuvitteellinen yritys. Leiri rakentuu avaus- ja päätöstapahtumaan, sekä niiden välissä toteutettaviin aktiivisuutta ja ideointia haastaviin rastitehtäviin. Leirien toteuttamisen tueksi on maksuton ladattava materiaalipaketti, joka sisältää tiedostuspohjat, leiripassit- ja rastit sekä todistusohjat.

Yks Kaks, toimimaan!

Tekijä: Kehittämiskeskus Opinkirjo

Kenelle: 4.–6.lk.

Kesto: Materiaalista riittää tehtävää koko lukuvuodelle tai siitä voi irrottaa myös yksittäisiä kokonaisuuksia.

Tyyppi: opetusmateriaali

Yks Kaks, toimimaan! on maksuton materiaali,

joka antaa tietoa yhteiskunnallisista teemoista kannustaen jatkuvaan arviointiin, monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin ja koulun ulkopuolisten yhteistyökumppaneiden käyttöön. Materiaali perustuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin ja siinä on kolme kokonaisuutta: yhteinen hyvinvointi, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuus. Kokonaisuuteen sisältyy tehtäväpakketteja ja opettajan opas.

Yritys Hyvä -kilpailu, 3.–6.lk

Tekijä: Kehittämiskeskus Opinkirjo

Kenelle: 3.–6.lk

Kesto: Vaihtelee riippuen valitusta tehtävästä. Aikaa tulee varata ainakin muutamia päiviä.

Tyyppi: kilpailu

Yritys Hyvä -kilpailun 3.–6.luokkien sarjaan voi osallistua yksin, pareittain tai ryhmissä. Kilpailuaika vaihtelee vuosittain, mutta yleensä se on syyskuusta maaliskuuhun. Opettaja voi halutessaan valita ryhmälleen sopivat tehtävät tai oppilaat voivat itse valita eniten kiinnostavat. Tehtäviä on valittavissa monipuolisesti.

Into -yrittäjyyteen! -tehtäväkirja Into -yrittäjyyteen! -ohjaajan vinkkivihko

Tekijä: Kehittämiskeskus Opinkirjo

Kenelle: 3.–6.lk.

Kesto: Materiaalissa on tehtävää koko lukuvuodelle, mutta siitä voi myös irrottaa yksittäisiä kokonaisuuksia.

Tyyppi: opetusmateriaali

Into -yrittäjyyteen! on 9–12-vuotiaille tarkoitettu oppimateriaali, joka tarkastelee yrittäjyyttä siihen liittyvien ominaisuuksien kautta. Yritteliäitä ominaisuuksia tarkastellaan lapsen arjen yhteydessä. Pakettiin kuuluu tehtäväkirja oppilaille ja opettajan vinkkivihko. Oppimateriaali muodostuu kolmesta aihepiiristä: työ, yritteliäät ominaisuudet ja yrittäjyys työmuotona.

EKOTEKO-kampanja

Tekijä: Vähänkäytetty.fi

Kenelle: 4.–9.lk

Kesto: Noin 10 oppituntia

Tyyppi: opetuskokonaisuus

Kampanjan aikana opetellaan tekstiilien kierättämistä ja hyödynnetään Vähänkäytetty.fi -sivustoa, jonne laitetaan myyntiin omia käytettyjä tekstiilejä, harrastusvälineitä sekä kodin pienvaraita. Myyminen on osa yrittäjäkäsätusprojektia ja saadut tuotot voi käyttää esimerkiksi luokkaretkirahaston kerryttämiseen tai vaikka yhteiseen hauskanpitoon.

Onnellisten linnake -peli

Tekijä: MIELI Suomen Mielenterveys ry

Kenelle: 3.–6.lk.

Kesto: Pelissä on viisi pelikertaa ja yksi pelikerta kestää 60–90 minuuttia.

Tyyppi: sovellus/peli

Onnellisten linnake on yhteistyöhön perustuva seikkailullinen mielenterveystaitoja harjaannuttava lautapeli 3.–6.-luokkalaisille. Peliä pelataan luokahuoneessa viidessä joukkueessa viitenä pelikertana 60–90 minuuttia kerrallaan.

Seitsemän sisarusta

Tekijä: Päijät-Hämeen sivistyspalvelujen seudullisen kehittämisen tutoropettajaverkosto

Kenelle: 4.–6.lk.

Kesto: Materiaalissa on seitsemän pelillistettyä kokonaisuutta, jotka kestävät muutaman tunnin.

Tyyppi: sovellus/peli

Seitsemän sisaruksen tarinallisissa pelikokonaisuuksissa yhdistyvät pedagogiikka, tarinat ja pelaaminen. Pelilliset tarinat sisältävät luovuutta, ongelmanratkaisua ja ajattelun taitoja kehittäviä tehtäviä. Seitsemän sisarusta on tehty tukemaan laaja-alaisen osaamisen taitojen opetusta ja tuomaan tulevaisuuden taitoja tutuiksi oppilaille.

→ Linkkejä

[Positiivinen CV](#)

Ansioluettelo, jonka avulla lapsi ja nuori oppii tunnistamaan ja dokumentoimaan vahvuuksiaan.

[Yrittäjyydesti \(YES ry\)](#)

Yrittäjyydesti selvittää, millaisissa työtehtävissä sen tekijä on parhaimmillaan ja millainen yrittäjyys hänelle sopii.

[MiniMikkeli \(XAMK\)](#)

Kuudesluokkalaisille alakoulun ja ammattikorkeakoulun yhteistyönä järjestettävä pelillinen oppimiskokemus yrittäjyydestä ja yhteiskunnasta, jossa näytetään käytännönomaisesti, kuinka kaupunki tai kunta toimii.

[TOP-tehtävät \(4H\)](#)

Tehtäväpankki, jossa yli tuhat alakoulukäisille suunnattua, yrittäjyyskasvatushenkistä tehtävää. Tehtävät ovat vapaasti luettavissa ja tulostettavissa.

[Leijonanluola koulussa](#) (Seinäjoen opetustoimi)

Leijonanluola on tuotteiden tai palveluiden ideointikilpailu, jossa luokat kehittävät liikeideoita ja yrittäjistä koottu tuomaristo arvioi niiden idearikkautta ja toteuttamiskelpoisuutta. [Äänekosken paikallissanomat -lehden uutinen Leijonanluolasta.](#)

Luokat 7–9

Myönteinen suhtautuminen työelämään pyritään muodostamaan kokemuksilla työelämästä sekä yhteistyöllä lähiympäristön toimijoiden ja mahdollisuuksien mukaan myös laajemman ympäristön avulla. Asianmukaisen käyttäytymisen, aloitteellisuuden sekä onnistumisen ja pettymyksen kokemusten käsittelyn harjoittelua jatketaan. Oppilaita ohjataan tutustumaan työ- ja opiskelumahdollisuuksiin sekä heitä rohkaistaan tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valinnat perustellusti ja omista lähtökohdistaan. Materiaalit on jaettu neljään ryhmään: työelämätaidot, yrittäjäystaidot, taloustaidot sekä kestävä kehitys ja tulevaisuus.

Työelämätaidot

Yrityskylä Yläkoulu

Tekijä: Talous ja nuoret TAT

Kenelle: 9.lk.

Kesto: 5 oppituntia ja vierailu Yrityskylässä

Tyyppi: opetusmateriaali/tapahtuma
Yrityskylä Yläkoulu on talouden ja työelämän peliarena, jossa yhdeksäsluokkalaiset johtavat kilpaa yrityksiä kansainvälisillä markkinoilla. Kokonaisuuden muodostavat opekoulutus, viisi Yrityskylä-oppituntia, pelitilanne peliarenalla sekä loppureflekointi. Sisältää seuraavat oppimiskokonaisuudet: työelämä, talous, yhteiskunta, yritteliäisyys.

Oma juttu

Tekijä: Nuori Yrittäjyys ry

Kenelle: 7.–9.lk.

Kesto: viisi teemaa, kukin kestoaltaan 1–2 oppituntia

Tyyppi: opetusmateriaali
Kokonaisuudessa tuetaan viiden teeman avulla omatoimisuutta, kriittisyyttä ja oman polun rakentamista. Kokonaisuus kannustaa nuoria toimimaan haasteiden parissa, joihin ei ole valmiita vastauksia. Teemoihin syvennytään verkkoharjoitusten kautta ja loppuarviointi tehdään myös sähköisesti. Kokonaisuuden voi integroida esimerkiksi yhteiskuntaopin, oppilaanohjauksen tai kuvataiteen sisältöihin. Materiaalit ovat tilattavissa maksuttomasti.

Mun juttu

Tekijä: YES ry

Kenelle: 7.–9.lk.

Tyyppi: opetusmateriaali + opettajan opas
Mun juttu -digityökalun avulla oppilaat pääsevät kartoittamaan osaamistaan ja hahmottamaan itseään oppijana. Myös ymmärrys työelämässä vaadittavasta osaamisesta sekä oppilaiden resilienssitaidot vahvistuvat. Harjoitukset koostuvat yksilötehtävistä, tiimitehtävistä ja toiminnallisista tehtävistä. Työkalu toimii Seppo-alustalla.

Duunikoutsisovellus ja opetuspaketti

Tekijä: Talous ja nuoret TAT

Kenelle: 7.–9.lk.

Tyyppi: sovellus

Duunikoutsisovellus on nuorten työelämävalmentaja, joka auttaa tunnistamaan vahvuuksia ja taitoja sekä haastaa TET-paikan, kesätöiden tai seuraavan unelmatyön hakuun. Sovellus sisältää motivoivia vinkkejä ja haasteita, joita suorittamalla kertyy tarvittava tieto työelämää varten. Ensimmäistä työpaikkaa tai pidempiaikaista työtä hakeva nuori saa myös osaamis pohjaisen CV:n, joka on valmiiksi täytetty Duunikoutsin tehtävien pohjalta. Sovellus on ladattavissa Google Play -kaupasta ja Apple Storesta.

Duunikoutsisopetuspaketti sisältää kaksi osiota. Ohjeet ohjaajalle -osiossa saat perustiedot Duunikoutsista sekä sen hyödyntämisestä ohjaustyön tukena. Harjoitusosio taas sisältää johdannon sekä valmiita harjoituksia hyödynnettäväksi opotunneilla tai ryhmänohjauksessa. Yksittäisen harjoituksen kesto on 10–20 minuuttia ja harjoituksista voi koostaa kokonaisen oppitunnin tai hyödyntää niitä yksittäin.

KUVA: JUSSI HELLISTEN / HELSINGIN KAUPUNKI

TÖIHIN SIITÄ! -opas työelämään tutustujalle

Tekijä: Talous ja nuoret TAT

Kenelle: 7.–9.lk.

Kesto: TET-jakson aikana tehtäväksi

Tyyppi: tehtävävihko (suomeksi ja englanniksi)
TÖIHIN SIITÄ! -oppaan tehtävät ohjaavat nuorta perehtymään työpaikkaan ja työn tekemiseen eri oppiaineiden näkökulmasta. TET-tehtävät ovat suunnattu 1–2 viikon mittaisille TET-jaksoille, joihin nuori osallistuu. Tehtäviä on eri oppiaineiden näkökulmasta.

Tehtävien tarkoitus ei ole korvata työnantajan antamia tehtäviä, vaan olla osa TET-jakson toteutusta ja siten syventää nuoren TET-jaksolla tapahtuvaa oppimista.

Taitaja9-kilpailu ja tehtävävihko

Tekijä: Skills Finland ry

Kenelle: 7.–9.lk.

Tyyppi: kilpailu ja tehtävävihko

Taitaja9-kilpailu on yläkoululaisten toiminnallinen kädentaitokilpailu. Tapahtumassa tutustutaan eri ammattialoihin ja siinä tarvitaan monen oppiaineen osaamista. Taitaja9 on koko yläkoulun leikkimielinen näppäryyttä ja luovuutta vaativa kilpailu. Kilpailu koostuu paikalliskilpailuista, aluekilpailuista ja valtakunnallisesta finaalista.

Taitaja9-kädentaitokilpailun tehtävävihkoon

on koottu Taitaja9-vastaavien hyväksi toteamia kisatehtäviä vuosien varrelta. Tehtävien avulla voi esimerkiksi järjestää Taitaja9-kilpailun tyyllisen kisailun omalla koululla.

Uratarinaviikko

Tekijä: Tunne työ – suunnittele ura -hanke

Kenelle: 7.–9.lk.

Kesto: yksi viikko

Tyyppi: käytänne
Uratarinaviikolla koulun opettajat ja muu henkilökunta sekä mahdollisesti koulun ulkopuoliset ammattilaiset kertovat oppilaille omasta urapolustaan. Miten he päätyivät juuri kyseiseen ammattiin ja mitä heistä olisi voinut myös tulla? Tarinoiden avulla havainnollistetaan oppilaille, miten monia eri reittejä työelämään voi päätyä.

Ammattien aamupäivä

Tekijä: Tunne työ – suunnittele ura -hanke

Kenelle: 7.–9.lk.

Tyyppi: käytänne

Tapahtumassa eri alojen ammattilaisia tulee koululle kertomaan työstään. Vieraat voivat kertoa omasta työstään ja siitä, miten he päätyivät kyseiseen ammattiin. Tapahtuman keston voi itse määrittää ja siihen voivat osallistua kaikki koulun oppilaat tai osa oppilaista.

→ Linkkejä

[Työnhaun ja osaamisen sanallistamisen valmennus](#)

(Tunne työ – suunnittele ura -hanke)
Mallissa harjoitellaan kesätyön hakemista ja oman osaamisen sanallistamista osana opinto-ohjauksen kurssia niin, että HR-asiantuntija vierailee oppitunnilla.

[Uratarinahaastattelut](#)

(Tunne työ – suunnittele ura -hanke)
Mallissa oppilaat keräävät opettajien uratarinoita joko video- tai tekstihaastatteluina.

[Työkaluja työelämäverkoston rakentamiseen](#)

(Tunne työ – suunnittele ura -hanke)
Mallissa koulu kehittää työelämäverkostoaan ottamalla yhteyttä koulun alumneihin ja huoltajiin sosiaalisen median avulla.

[Duunikone – Ammatinvalintatesti \(TAT\)](#)

Testin avulla voi tarkastella itselleen sopivia ammatteja.

[Video-CV \(Riihimäen lukio\)](#)

Koulutus, jonka tarkoituksena on kannustaa ja perehdyttää nuoria tekemään video-CV.

[Työelämä- ja korkeakoulutietoutta oppiainekohtaisesti](#)

(Tunne Työ 2.0 -hanke)

Materiaali sisältää oppiainekohtaiset Powerpoint-rungot, jossa kerrotaan erilaisista jatko-opinto- ja uravaihtoehtoista.

[Musiikkialan ammatit -haastatteluprojektit](#)

Oppimismallissa oppilaat tekevät pienissä ryhmissä haastattelun ihmisestä, joka käyttää musiikkia ammatissaan.

Yrittäjyystaidot

[Mun elämä, mun yritys](#)

Tekijä: Talous ja nuoret TAT

Kenelle: 8.–9.lk.

Kesto: 45–60 min

Tyyppi: opetusmateriaali

Mun elämä, mun yritys on oppitunnin mittainen diapaketti, jonka tarkoituksena on motivoida oppilaita rohkeuteen ja yritteliäisyyteen. Esitys sisältää runsaasti lyhyitä, informatiivisia ja inspiroivia videoita.

[12h-leiri](#)

Tekijä: Nuori yrittäjyys ry

Kenelle: 8.–9.lk

Kesto: leirin kesto 12 tuntia, leirijärjestelyihin 4–5 tapaamiskertaa

Tyyppi: tapahtuma

12h-leiri on 12 tunnin mittainen leiri kuvitteellisen yrityksen perustamiseen. Leiri rakentuu avaus- ja päätöstapahtuman välissä järjestettävistä rastitehtävistä, jotka haastavat aktiivisuuteen ja vievät ideointia eteenpäin. Leirin tavoitteena on tukea nuorten vuorovaikutus-, ryhmä- ja projektityökentelytaitoja sekä innovoida uusia ratkaisuja. Leirin voi integroida osaksi monia oppiaineita. Kokonaisuuteen on tilattavissa maksuttomat materiaalit.

[Vuosi yrittäjänä -yläkoulu](#)

Tekijä: Nuori yrittäjyys ry

Kenelle: 7.–9.lk.

Kesto: lukuvuosi

Tyyppi: projekti

uosi yrittäjänä on yrittäjyyskasvatuksen ohjelma, joka tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia työelämätaitojen harjoitteluun, yrittäjämäisen asenteen luomiseen ja yrittäjyyden kokeilemiseen. Ohjelmassa osallistujat perustavat yksin tai ryhmässä oikealla rahalla

toimivan NY-yrityksen omien kiinnostusten tai taitojen mukaan. Oppilaat voivat osallistua halutessaan kansallisiin kilpailuihin ja tapahtumiin. Ohjelma tarjoaa yläkoulun opettajalle valmiin kokonaisuuden yrittäjyyden opettamiseen. Ohjelma sisältää kansallisen opettajaverkoston, valmiit materiaalit ja verkko-oppimisympäristön. Ohjelma vaatii sekä opettajilta että oppilailta rekisteröitymisen. Ohjelma sopii itsenäiseksi valinnaisaineeksi tai työkaluksi muiden valinnaisaineiden toteutuksessa.

[NY-lähettiläät](#)

Tekijä: Nuori Yrittäjyys ry

Kenelle: 7.–9.lk.

Kesto: 45 minuuttia

Tyyppi: vierailija

NY-lähettiläät ovat Vuosi yrittäjänä -ohjelman läpikäyneitä nuoria, jotka tulevat kertomaan oman tarinansa ja sen kautta innostavat koulun oppilaita yritteliäisyyteen. Koulun oppilaat saavat kysyä lähettiläältä omia kysymyksiään. NY-lähettilään vierailu ei vaadi Vuosi yrittäjänä -ohjelman toteuttamista koulussa.

[Katso kaleidoskooppiin](#)

Tekijä: Kehittämiskeskus Opinkirjo

Kenelle: 7.–9.lk.

Tyyppi: opas + opetusmateriaali

Katso kaleidoskooppiin on opetusmateriaali peruskoulun viimeisille luokille. Siinä tarkastellaan yrittäjyyskasvatuksen käsitettä ja annetaan runsaasti tehtäväideoita yrittäjyyskasvatukseen toteuttamiseen eri oppiaineissa.

[Yritys Hyvä -kilpailu, 7.–9.lk.](#)

Tekijä: Kehittämiskeskus Opinkirjo

Kenelle: 7.–9.lk.

Kesto: Vaihtelee riippuen valitusta tehtävästä. Aikaa tulee varata ainakin muutamia päiviä.

Tyyppi: kilpailu

Yritys Hyvä -kilpailun 7.–9.-luokkien sarjaan voi osallistua yksin, pareittain tai ryhmissä. Kilpailuaika vaihtelee vuosittain, mutta yleensä se on syyskuusta maaliskuuhun. Opettaja voi halutessaan valita ryhmälleen sopivat tehtävät

tai oppilaat voivat itse valita niistä kiinnostavimmat. Tehtäviä on valittavissa monipuolisesti.

[4H-yrittäjyysmateriaalit](#)

Tekijä: Suomen 4H-liitto

Kenelle: 7.–9.lk.

4H-yritys on toimintamalli, jonka avulla 13–28-vuotiaat nuoret voivat perustaa yrityksen ohjatuksi. 4H:n paikallisjärjestöt tarjoavat yritys-koulutuksia, joiden avulla mietitään omaa yritysideoa ja opitaan yrittäjyyteen liittyviä taitoja.

4H-yrityskurssi Unelmat todeksi on etäyhteyksin Nordean kanssa toteutettu kurssi, jossa nuoret pääsevät luomaan tai kehittämään omaa liikeideoa.

4H-yritysvideosarja sisältää viisi lyhyttä videota, jossa nuoret kertovat 4H-yrittäjyydestä ja antavat käytännön vinkkejä yrittämiseen.

[Suomen Yrittäjien opetusmateriaalit](#)

Tekijä: Suomen Yrittäjät

Kenelle: 7.–9.lk.

Yrittäjätarinat ja tehtävät -materiaali koostuu yrittäjätarinoista ja niihin sidotuista tehtävistä, jotka tutustuttavat yrittäjyyteen. Materiaali sisältää 12 tehtäväkokonaisuutta, joista kukin kestää yleensä noin yhden oppitunnin.

Yrittäjätarinoita videoina -sivulla on linkkejä erilaisiin yrittäjätarinavideoihin ja niihin liittyviin tehtäviin.

Toiminnallisia menetelmiä yritysvierailuihin -oppaaseen on koottu toiminnallisia vinkkejä, joilla voi tukea oppimista yritys- ja yrittäjävierailujen yhteydessä ennen vierailua, vierailun aikana ja vierailun jälkeen.

→ Linkkejä

[Tutkimusmatkalla yrityksiin](#)

Käytännön tarkoituksena on tutustua pareittain erilaisiin paikallisiin yrityksiin ja haastatella yrityksen edustajaa yrityksen toiminnasta ja tavoitteista.

[Munyritys.fi](#)

Mun yritys -sivusto kokoaa yhteen nuorten yrittäjien tarinoita, sekä vinkkejä ja ajatuksia yrittämiseen liittyen.

[Amazing yrittäjä -ralli](#) (Kinnulan kunta)

Yhteistyössä toteutettava kahden tunnin kokonaisuus, joka lisää yhteistyötä nuorten, kehittämistoimijoiden ja yrittäjien kesken.

[A-ni-moi - tee animaatio tai kuvakollaasi yrittämisestä](#) (Opinkirjo/Yritys hyvä)

Tehtävä ohjeistuksineen siitä, miten oppilas suunnittelee ja toteuttaa animaation tai kuvakollaasin yrittäjyydestä.

[Cash n' Jeti](#) (4H-liitto)

Mobiilipelissä pääsee harjoittamaan yritystoimintaa ja pelin sisältämät 11 minipeliä auttavat oman oikean yrityksen ideoimisessa.

[Kummiyritystoiminta: Opiskelijat mukana lastenpäivän organisoinnissa](#) (Tunne työ – suunnittele ura -hanke)

Opiskelijaryhmälle hankittiin yritysyrityskumppani ja yhteistyön ensimmäisenä projektina opiskelijat osallistuivat lastenpäivän organisointiin.

[Bisnesplan-työkirja oman yrityksen rakentamiseen](#) (JES Tools)

Työkirja auttaa kirkastamaan yrityksen perustamisen alkuvaiheen haasteet ja tukee uutta yrittäjää alkuun.

Taloustaidot

[Oma talous](#)

Tekijä: Nuori yrittäjyys ry

Kenelle: 7.–9.lk.

Kesto: kahdeksan teemaa, kukin kestoltaan 1–2 oppituntia

Tyyppi: painettu opas + sähköinen materiaali
Oma talous -ohjelma kehittää nuorten työelämävalmiuksia ja talouslukutaitoja.

Se kannustaa nuoria pohtimaan omia mielenkiinnokohteita, työelämän perusvalmiuksia sekä omaa talouden hallintaa. Ohjelma soveltuu muun muassa yhteiskuntaopin, äidinkielen sekä matematiikan oppiaineisiin.

[Zaldo](#)

Tekijä: Nuori yrittäjyys

Kenelle: 7.–9.lk.

Kesto: neljä teemaa, yhdessä teemassa 2–4 oppimisosiota

Tyyppi: nettisivusto

Zaldo on 7.–9.-luokkalaisten suunnattu sivusto, jonka tavoitteena on edistää yläkoululaisten talousosaamista. Zaldoa voi hyödyntää niin yhteiskuntaopin kuin matematiikankin oppiaineissa. Se koostuu neljästä eri teemasta, jotka sisältävät 2–4 oppimisosiota. Jokainen oppimisosio sisältää tietoa aiheesta ja soveltavan harjoituksen. Lisäksi jokaisen teeman kokoa yhteen harjoitustesti.

[Taloussankari-mobiilipeli](#)

Tekijä: Talous ja nuoret TAT

Kenelle: 7.–9.lk.

Kesto: 40–60 min

Tyyppi: peli

Taloussankari-mobiilipeli auttaa nuoria hahmottamaan henkilökohtaisen talouden hallinnan osia ja kannustaa tekemään arjessa harkittuja valintoja. Pelissä pelaaja pääsee elämään nuoren arkea ja tekemään valintoja omaan talouteen liittyen. Säästöjen lisäksi pelissä kartutetaan hyvinvointipisteitä. Taloussankari sopii esimerkiksi yhteiskuntaopin oppitunneilla pelattavaksi. Peli tutustuttaa nuoret oman talouden eri teemoihin, esimerkiksi säästämiseen ja sijoittamiseen.

[Hallitse rahojasi -kokonaisuus](#)

Tekijä: Takuusäätiö ja Marttaliitto

Kenelle: 8.–9.lk.

Tyyppi: opas + tehtäviä ja pelejä

[Hallitse rahojasi -oppaassa](#) on toiminnallisia tehtäviä itsenäistyvien nuorten rahankäytön harjoitteluun. Viiden teeman kautta rakentuva opas antaa laajan kuvan nuoren talouteen, budjetointiin, säästämiseen, arjen rahankäyttöön ja velkoihin.

[Hallitse rahojasi -sivustolta](#) löytyy yhdeksän käytännöllistä tehtävää oman talouden hahmottamiseen ja taloudenhallintaan liittyvien taitojen kartuttamiseen. Tehtävät käsittelevät nuorten jokapäiväistä elämää ja haastavat pohtimaan omia valintoja monista näkökulmista.

[Millainen shoppailija olet? Ostatko fiiliksellä vai tarpeeseen?](#)

Testi paljastaa, mitkä asiat vaikuttavat päätöksiisi, kertoo millainen shoppailija olet ja miten voisit tehdä vieläkin fiksumpia valintoja.

[Riittääkö rahat? -pelin](#) tavoitteena on ymmärtää arjen laskujen ja menojen tärkeysjärjestys ja merkitys oman talouden tasapainossa pysymiselle.

[Välttämätön, tarpeellinen vai turha? -pelissä](#) pohditaan millaisia asioita tai hyödykkeitä pidämme tärkeimpinä elämässä ja mistä voisimme luopua. Peliin on mahdollista tulostaa pelilautaa ja kortit tai ladata kännykkäsovellus. Mobiiliversio on saatavilla Google Play -kaupasta. Kesto 15–30 minuuttia.

[Talous- ja kuluttajakasvatuksen materiaaleja](#)

Tekijä: Nuorten Akatemia ry

Kenelle: 7.–9.lk.

Tyyppi: materiaalipankki

Sivustolla on esitelty monipuolisesti oppaita, työpajoja, toiminnallisia harjoituksia ja valmiita oppitunteja liittyen talous- ja kuluttajakasvatukseen.

KUVA: VEETHAUTANEN / HELSINGIN KAUPUNKI

→ Linkkejä

[Mun elämä, mun rahat](#) (TAT)

Videolla eri taustoista tulevat nuoret kertovat omia kokemuksiaan rahasta ja rahankäyttöön liittyvästä säästämisestä.

[Talousopetuksen aakkoset](#) (TAT)

Aakkosten mukaan järjesteltyjä käsitteitä selityksineen taloudesta ja sijoittamisesta

[Taloustaitohanke](#) (Diakonissalaitos)

Materiaalien avulla voidaan käsitellä nuoren kanssa oman talouden hallintaa monipuolisesti yksilövalmennuksen, ryhmävalmennuksen, sanastovisan ja tuetun materiaalin avulla.

[Pörssilähettiläät](#) (Pörssisäätiö)

Yhdeksäsluokkalaisille suunnattu, 45 minuuttia kestävä lähettilään vetämä oppitunti, jossa opitaan oman talouden hallinnasta, säästämisestä, sijoittamisesta ja pörssin toiminnasta.

[Money Flow Challenge](#) (Planago)

Pelissä autetaan erilaisia henkilöitä selviytymään monenlaisista omaan talouteen liittyvistä haasteista.

Kestävä kehitys ja tulevaisuus

[Tulevaisuusohjaus.fi -materiaalit](#)

Tekijä: Tulevaisuuden tutkimuskeskus

Kenelle: 7.–9.lk.

[Tulevaisuusohjauksen työkirja](#) sisältää opettajan oppaan sekä 11 tehtäväkorttia. Tehtävät tukevat varsinkin elämän taitekohtiin liittyviä pohdintoja ja valintojen tekemistä. Työkirja on saatavilla myös ruotsin, englannin, venäjän, somalin ja farsin kielillä.

[Future Camp](#) on leirimuotoinen tapahtuma, jossa osallistuja pääsee kohtaamaan tulevaisuutensa erilaisten orientoivien tehtävien avulla. Tapahtuman kesto on 60–90 minuuttia.

[Seikkailu sumussa](#) on toiminnallinen rastirata, jossa pohditaan miten erilaisten taitojen hallinta auttaa tulevaisuudessa. Materiaali sisältää ohjeet sekä tulostettavat materiaalit kuudelle rastille. Kesto noin 60–90 minuuttia.

[Ensimmäinen työpäivä -simulaatio](#) käsittelee yleisellä tasolla ensimmäistä työpäivää uutena työntekijänä. Simulaatio sopii tehtäväksi esim. ennen TETiä tai työnhakutaitojen opetuksen yhteydessä.

[Get a Life -simulaatio](#) on tekstipohjainen, osittain satunnaisesti rakennettu työelämäsimulaatio, jossa käyttäjä voi seikkailla tulevaisuuden opinto- ja työmaailmassa 20 vuotta eteenpäin.

[UTUA Tulevaisuussimulaatiossa](#) käyttäjälle esitellään erilaisia opintoihin ja työelämään liittyviä valintatilanteita. Simulaatiossa on mahdollista kokeilla eri vaihtoehtoja ja muodostaa erilaisia tulevaisuuden polkuja.

[Circula-peli](#)

Tekijä: Nuori Yrittäjyys ry

Kenelle: 7.–9.lk.

Kesto: kolme tuntia

Tyyppi: peli

Circula Kiertotalous- ja yrittäjyyspelissä tutustutaan kiertotalouteen luovan tiimityön kautta. Pelin tavoitteena on ideoida yritys, joka vastaa aitoihin tarpeisiin tai ongelmiin, käyttää luonnonvaroja kekseliäästi ja kestävästi ja on kannattavaa liiketoimintaa. Yksittäisellä pelikokemuksella on arvoa kiinnostuksen ja ajattelun herättäjänä. Peli tarjoaa pelaajille malleja vastuulliseen liiketoimintaan ja näköalaa kestävään tulevaisuuteen. Samalla se opettaa omien ja muiden vahvuuksien arvostamista. Circulassa oppiminen muodostuu ennakkotehtävistä, kiertotalouskävelystä, pelistä ja jatkumosta, jonka opettaja rakentaa ryhmänsä mukaan.

[Megatrendikortit](#)

Tekijä: Sitra

Kenelle: 7.–9.lk.

Tyyppi: opetusmateriaali

Megatrendikorteissa on esitelty megatrendejä, avattu ajattelua niiden takana sekä pohdittu tulevaisuudenkuvia, joita ne voivat tuottaa. Kortteja voi käyttää monilla eri tavoilla: opiskella niistä, keskustella, unelmoida niiden kautta, pyrkiä ratkomaan ongelmia tai luoda tarinoita niiden avulla.

[Globaali- ja ilmastokasvatuksen materiaaleja](#)

Tekijä: Nuorten Akatemia ry

Kenelle: 7.–9.lk.

Tyyppi: materiaalipankki

Sivustolla on esitelty oppaita, tehtäviä, pelejä ja tarinoita liittyen globaali- ja ilmastokasvatukseen.

→ Linkkejä

[Globaalit pelinrakentajat -kouluvierailu ja mobiilipeli](#)

(Nuorten Akatemia)

Ensimmäisellä työpajakerralla Sep-po-mobiilipeli johdattaa nuoret pohdintaan taloudellista eriarvoisuutta. Toisella kerralla etsitään ratkaisuja monimutkaisiin kehityskysymyksiin pelaamalla Tivoli Utopia -keskustelupeliä.

[Hukkataloudesta kiertotalouteen –oppimateriaali](#) (TAT)

20 oppitunnin laajuisessa kiertotalouspaketissa käsitellään kiertotalous syvällisesti tutustumalla kiertotalouden liiketoimintamalleihin ja kiertotalousyrityksiin.

[Millainen olisi sinun kiertotalousyrityksesi?](#) (TAT)

Video ja keskustelutehtäviä kiertotaloudesta. Kesto yhteensä noin 15 minuuttia.

[Teemapäivä globaaleista haasteista ja vaikuttamisesta](#)

(Tunne työ – suunnittele ura -hanke) Päivä koostuu vieraiden luennoista ja työpajoista, joiden kautta erilaiset globaalin vaikuttamisen urapolut tulevat tutuksi opiskelijoille.

Koulun aikuisille

Tästä osiosta löydät syventävää tietoa ja teoriaa yrittäjyys- ja tulevaisuuskasvatukseen. Oppaat antavat eväitä koulun rakenteiden kehittämiseen ja uusia ajatuksia sisältöihin. Olemme koonneet myös valmiita malleja yhteistyön vahvistamiseksi koulun ulkopuolisten verkostojen ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Yrittäjyyskasvatus perus- ja toisella asteella

Tekijä: Kehittämiskeskus Opinkirjo

Kenelle: koulutuksen ja koulutusjärjestelmän kehittäjille, opetuksen ammattilaisille sekä opettajaksi opiskeleville ja heidän kouluttajilleen

Tyyppi: opas

Oppaassa on esitelty teoriaa koulun yrittäjyyskasvatuksen takana avaten yrittäjyyskasvatusta eri näkökulmista.

Ideasta ratkaisuun 2 – virikkeitä luovaan ongelmanratkaisuun opetuksessa

Tekijä: Kehittämiskeskus Opinkirjo

Kenelle: koulutuksen ja koulutusjärjestelmän kehittäjille, opetuksen ammattilaisille sekä opettajaksi opiskeleville ja heidän kouluttajilleen

Tyyppi: opas

Oppaassa annetaan vinkkejä luovuuden ja luovan ongelmanratkaisun käyttöön opetuksessa. Oppaassa käsitellään luovuutta monista näkökulmista ja avataan teemaa laajasti.

Opas tulevaisuusohjaukseen

Tekijä: Tulevaisuuden tutkimuskeskus

Kenelle: ura- ja opinto-ohjaustyötä tekeville

Tyyppi: opas

Oppaassa esitellään tulevaisuusohjausta menetelmänä, sen lähtökohtia ja tueksi kehitettyjä työkaluja sekä malleja. Opas on kehitetty tukemaan erityisesti nuorten koulutusvalintojen tekemistä ja työelämään siirtymistä. Se sisältää harjoituksia, tuntimalleja ja kurssisuunnitelmia.

Tulevaisuuden koulutuksen käsikirja - askelmerkkejä kestävä koulutuksen kehittäjille

Tekijä: Sitra

Kenelle: opettajille, opinto-ohjaajille ja koulutuksen kehittäjille

Tyyppi: opas

Julkaisussa tarkastellaan koulutuksen muuttamista ja uudistamista. Julkaisu pohjautuu syksyllä 2017 ilmestyneeseen kirjaan Sustainability, Human Well-being and The Future of Education. Oppaassa käydään läpi erilaisia näkökulmia koulun muutoksen mahdollisuuksiin teorian ja kuuden käytännön kokeilua avulla.

Tulevaisuustajuus.fi -työpajamenetelmä

Tekijä: Sitra

Kenelle: opettajille, opinto-ohjaajille ja koulutuksen kehittäjille

Tyyppi: menetelmä

Tulevaisuustajuus on työpajamenetelmä 8–20 hengen kokoisille ryhmille. Menetelmän tarkoituksena on lisätä osallistujien kykyä kuvitella erilaisia tulevaisuuksia ja toimia toivotun tulevaisuuden toteutumiseksi. Sivusto sisältää kaikki tarvittavat materiaalit ja työpajan vetäjän käsikirjan. Menetelmä on tarkoitettu kenen tahansa käyttöön ja sovellettavaksi. Yksittäiset tehtävät ja materiaalit voivat soveltua myös yläkoululaisten kanssa käsiteltäviksi.

YES-verkoston koulu-yritysyhteistyö

Tekijä: YES ry

Kenelle: yritysyhteistyöstä kiinnostuneille kouluille ja koulun henkilökunnalle

Tyyppi: vierailu/ yhteistyö

YES-valmennukset ovat yrittäjyyskasvatuksen valmennuksia kouluille. Valmennukset antavat valmiuksia yrittäjyyskasvatuksen kehittämiseen ja toteuttamiseen. Valmennuksia järjestetään avoimesti kaikille sivuston koulutuskalenterin kautta ja myös oppilaitos- ja kuntakohtaisesti, esimerkiksi Veso-koulutuksina.

YES Ope-yrittäjätreffeillä opettajat ja koulun alueen yrittäjät pääsevät tutustumaan toisiinsa ja ideoimaan koulu-yritysyhteistyötä. Treffien kesto on noin 2–3 tuntia ja ne järjestetään koulupäivän jälkeen.

YES kummivarjostuksessa opettaja pääsee tutustumaan yrityksen arkeen seuraamalla päivän ajan yrittäjää tai työelämän edustajaa. Varjostuksen aikana opettaja pääsee seuraamaan yrittäjän tavallista työpäivää ja voi ammentaa siitä ideoita omaan työhönsä. Kummivarjostuksen tavoitteena on vahvistaa opettajan työelämä- ja yrittäjyystietoutta ja antaa näkökulmia yrittäjämäiseen toimintaan.

YES Café on opettajakokousmalli, joka järjestetään koulun ulkopuolella paikallisessa yrityksessä. Opettajalle YES Café tarjoaa tietoa yrityksestä ja sen toimialasta ja antaa näkökulmia koulun omaan arkeen, tavoitteena verkottaa koulua ja yritystä yhteistyöhön.

YES Business Tour -kiertoajelu on opetushenkilöstölle suunnattu kiertoajelu omassa kunnassa tai lähialueella. Kiertoajelun tavoitteena on tutustua alueen elinkeinoelämään vieraillemalla paikallisissa yrityksissä.

YES Yrittäjyyskasvatuksen työkinjasta koulu saa apua yrittäjyyskasvatuksen kehittämiseen. Opas sisältää työkaluja yrittäjyyskasvatuksen arviointiin, suunnitteluun ja toteuttamiseen.

KUVA: JUSSI HELLENEN / HELSINGIN KAUPUNKI

→ Linkkejä

[Puhujapankki apuna alumien yhteydenotossa](#)

(Tunne Työ – suunnittele ura -hanke) Puhujapankki on tarkoitettu koulun alumneille, jotka voivat ilmoittautumalla puhujapankkiin ilmaista kiinnostuksensa tulla puhumaan tai vierailemaan koululle.

[Työtiimi työelämälähtöisyyden organisoijana](#)

(Tunne Työ – suunnittele ura -hanke) Koulun työelämälähtöisyyttä organisoiva työtiimi, jonka tehtävinä on esimerkiksi miettiä, miten työelämälähtöisyyttä voidaan koulussa kehittää ja järjestää työelämäpäivä.

[Verkostokansio](#)

(Tunne Työ – suunnittele ura -hanke) Koulun työelämäyhteistyössä käytettyjen kontaktien sähköinen yhteystietojen säilytyskansio, jonka tietojen avulla myöhemmin järjestettävä yhteistyö helpottuu.

4. Käytännön esimerkkejä työelämäkasvatuksen toteuttamisesta kouluissa

6. luokkien ohjauskokonaisuus

Vantaan perusopetuksessa 6. luokkien opettajat ja nimetty oppilaanohjaaja toteuttavat yhteistyössä neljä sisältöä sisältävän ohjauskokonaisuuden. Kaikille kuudesluokkalaisille toteuttava ohjauskokonaisuus on kirjattu Vantaan opetussuunnitelmaan ja nimetyille oppilaanohjaajille on varattu resurssit kokonaisuuden toteuttamiseen. Tavoitteena on, että kokonaisuuteen osallistuva oppilaanohjaaja työskentelee koulussa, johon 6.-luokkalaisten siirtyvät yläkouluun. Ohjauskokonaisuus on linkitetty 6. luokan Yrityskylä-kokonaisuuteen.

Kokonaisuuden sisältöalueet ovat

- miksi opiskellaan
- oppimaan oppimisen taidot
- omien vahvuuksien tunnistaminen
- tulevaisuuden työelämätaidot

Miksi opiskellaan -sisältöalueessa on tavoitteena luoda näkyväksi yhteys eri oppiaineiden opiskelun sekä työ- ja arkielämän välille. *Oppimaan oppimisen taitojen vahvistamisen* sekä *omien vahvuuksien tunnistamisen* kautta tuetaan mm. oppilaiden itsetuntemusta, opiskelun valmiuksia sekä elämäntaitoja. *Tulevaisuuden työelämätaidot* -kokonaisuudessa tutustutaan tulevaisuuden työelämätaitoihin. Kokonaisu-

teen on laadittu runko sekä materiaali- ja menetelmäpankki, joita opettajat ja oppilaanohjaajat voivat halutessaan hyödyntää.

Ohjauskokonaisuudella tuetaan paitsi oppilaiden tietojen ja taitojen karttumista, myös ohjaus kuuluu kaikille -ajattelua vahvistamalla 6. luokan opettajien ohjaustietoisuutta ja osaamista ohjauksen sisällöistä. Palautteen perusteella sisällöt on havaittu tärkeiksi ja oppilaita motivoiviksi, ja oppilaanohjaajan tuki 6. luokan opettajille on koettu tarpeellisenä resurssina. Opon ja tulevien yläkoululaisten yhteys jo alakoulussa koetaan tärkeäksi sekä oppilaiden että oppilaanohjaajien näkökulmasta.

Lisätietoja: Kirsi Viitaila, opetustoimen asiantuntija, Vantaan perusopetus, kirsi.viitaila@vantaa.fi, p. 050 304 2548.

TEPPO – työelämäpainotteinen perusopetus

TEPPO Vantaalla

Työelämäpainotteinen opetus eli TEPPO on Vantaan perusopetuksessa kehitetty tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen malli, jossa 8.–9.-luokkalaisilla on mahdollisuus työssäoppia noin 4–7 viikkoa lukuvuoden aikana aina viikon tai kaksi kerrallaan. Mallissa vuorottelevat työssäoppimisjaksot työpaikoilla sekä aineopetus koululla lukujärjestyksen mukaisesti. Lisäksi nuorilla on mahdollisuus tutustua Vantaan toisen asteen oppilaitosten koulutukseen nuorta kiinnostavassa oppilaitoksessa kokonaisen viikon ajan.

Tavoitteena on tuoda nuorille työelämätaitoja, selkeyttää omaa elämänpolkua ja tukea nuorta löytämään omat unelmansa. TEPPO-oppilaiden opintoja ohjaa TEPPO-oppilaanohjaaja, jonka johdolla valmistaudutaan tuleviin työssäoppimisjaksoihin ja pohditaan omia vahvuuksia ja kiinnostuksen kohteita sekä koulutus- ja ammatinvalinnan kysymyksiä. TEPPOssa on tarkoitus erityisesti tukea vahvasti yläkoulukaisten taitoja itsenäiseen päätöksentekoon toiselle asteelle haettaessa.

TEPPO-toiminta on Vantaalla laajentunut ja vakiintunut muutamassa vuodessa 14 kouluun. Tämä viestii lyhyessä ajassa saaduista positiivisista kokemuksista. TEPPO voi toimia koulunkäynnin ja elämäntaitojen tukena, lisätä haastetta peruskoulussa opiskeluun tai tukea Suomeen kotoutumista ja suomen kielen oppimista laajentamalla nuorten kokemuksia. TEPPO onkin todettu hyödylliseksi kaikille nuorille.

Lisätietoja: Kirsi Viitaila, opetustoimen asiantuntija, Vantaan perusopetus, kirsi.viitaila@vantaa.fi, p. 050 304 2548.

TEPPOsta järjestetään mielellään koulutuksia, joissa toiminnan organisointia ja rakenteita koulun tasolla avataan enemmän.

”Itse olen sitä kautta saanut paljon koulumotivaatiota, rohkeutta puhua muille ja hakea työpaikkoja. Olen saanut erittäin paljon työkokemusta ja kesätyön. TEPPOssa tutustuu moniin eri ihmisiin ja tekee uusia tuttavuuksia. TEPPOn myötä minulla on syntynyt jonkinlainen käsitys, että mitä haluan tehdä ysiluokan jälkeen.”

”TEPPO-opiskelu on auttanut myös koulunkäynnissä ja avannut silmiä jatko-opiskelun puolesta.”

”Saa työkokemusta ja saattaa saada sen kautta kesätöitä ja kontakteja.”

”Sopii niille joilla koulu menee jo hyvin ja jos haluaa tavallaan lisähaastetta siihen.”

Vantaan TEPPO-oppilaiden kokemuksia

Lisää nuorten kokemuksia:

[TEPPO-videot](#)

Lisätietoja ja esittelyvideo:

[Vantaan perusopetuksen www-sivut](#)

Vantaan TEPPO-toiminnan

Instagram-sivu [@VantaanTEPPO](#)

TEPPO Helsingissä

TEPPO-toimintaa on pilotoitu Helsingissä Laajasalon, Kankarepuiston ja Kannelmäen peruskouluissa sekä Meilahden yläasteella vuosina 2019–2021.

Tavoitteena on tarjota työelämäopetusta valinnaisaineena 8.–9.-luokkalaisille, jous-tavia ratkaisuja perusopetukseen sekä 4–6 työelämäjaksoa lukuvuoden aikana. Kannelmäessä, Laajasalossa ja Kankarepuistossa työelämäjaksot ovat olleet viikon kerrallaan, Meilahdessa kerran viikossa 4–5 viikon ajan. Oppilaat saavat apua työharjoittelupaikkojen hakemiseen TEPPO-ohjaajalta. Työelämäviikkojen aikana oppilas on poissa koulusta, eikä hänelle tule lisätehtäviä.

TEPPO-toiminnassa on tärkeää, että oppilaat saavat onnistumisia ja positiivisia kokemuksia työelämässä. TEPPO-ohjaaja kannustaa ja rohkaisee oppilaita ja auttaa heitä tunnistamaan omaa osaamistaan. Opetuksessa on keskeistä oman sekä työelämän tulevaisuuden pohtiminen eri näkökulmista.

Työelämää!-valinnaisaine

Lukuvuonna 2020–2021 Työelämää!-valinnaisaine on ollut tarjolla Kannelmäen ja Laajasalon peruskoulussa osana TEPPO-opetusta. Valinnaisaine on suunnattu 8.- ja 9.-luokkalaisille ja sen kesto on 1–3 vuosiviikkotuntia.

Valinnaisaineen tunneilla oppilaat tutustuvat monipuolisesti työelämätaitoihin, oppilaita kiinnostaviin ammatteihin sekä erilaisiin urapolkuihin. Työelämää!-valinnaisessa tehdään myös vierailuja ja pohditaan tulevaisuuden työelämää muun muassa ympäristön, digitalisaation ja yhdenvertaisuuden näkökulmista.

Työelämää!-valinnaisaine sopii erityisesti oppilaille, jotka

- ovat kiinnostuneita työelämästä ja kaipaavat siitä lisää tietoa
- kokevat oppivansa asioita paremmin muualla kuin koulun penkillä
- hyötyvät toiminnallisemmasta oppimisesta
- kykenevät sitoutumaan työelämäpainotteiseen opiskeluun eivätkä luovuta ensimmäisten haasteiden edessä

Keväällä 2021 julkaistaan uusille TEPPO-kouluille ja -ohjaajille suunnattu käsikirja TEPPO-toiminnasta.

Lisätietoja: Annika Voutilainen, työelämäohjaaja, annika.voutilainen@edu.hel.fi, p. 0931033055

Duuni-valinnaiskurssi yläkoulussa

Vantaalla Mikkolan koulussa toteutetulla Duuni-valinnaiskurssilla 7.–8.-luokkalaiset tutustuvat työelämän tietoihin ja taitoihin, työskentelevät oikeilla työpaikoilla ja saavat uusia taitoja esimerkiksi kesätöiden hakemiseen.

Duuni-valinnaiskurssin voi valita joko syys- tai kevätlukukaudeksi. Kurssille otetaan 10 oppilasta syksyille ja 10 oppilasta keväälle.

Kurssilla on viisi kaksoistuntia lähiopetusta, joilla käydään läpi työnhakua, erilaisia työpaikkoja ja tehdään lyhyt esittelyvideo työnhakuun. Muut valinnaiskurssitunnit ovat vapaita. Toinen osa kurssista on viikosta kahteen kestävä työelämäjakso, jolloin ei käydä koulua. Työskentelyjaksot sekä niihin liittyvä työnhaku korvaavat muut valinnaiskurssitunnit. Työjaksot tuovat mukavaa vaihtelua koulunkäyntiin ja työpaikka löytyy usein helposti, kun hakutekniikka on hallussa.

Elämähallintataidot-oppiaine

Vanttilan koulussa Espoossa on käytössä koko koulun elämähallintataitojen menetelmä, joka on kehitetty olemassa olevien ihmisenä kasvun toimintamallien pohjalta. Elämähallintataitoja opiskellaan luokilla 1–6 yhden vuosiviikkotunnin verran. Opetus toteutetaan äidinkielen ja ympäristöopin tunneilla, ja tunneilla on aina kaksi opettajaa. Vuosiluokkien teemat ja tavoitteet on koottu vuosikelloksi, jonka mukaan opetus etenee.

Yläkoulun oppilailla EHT on valinnaisaine. 7.-luokkalaiset saavat valita EHT:n sisällä joko arjen taidot tai hyvinvointitaidot. 8.- ja 9.-luokkalaisille kokonaisuus sisältää molemmat taidot. EHT:n valinneet oppilaat suunnittelevat yhdessä opettajan kanssa kurssin sisältöjä ja opiskelumenetelmiä. Valinnaiskurssi on suosittu ja se on toteutunut vuodesta toiseen. Mahdollisia EHT-sisältöjä ovat esim. vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot, opiskelutaidot, turvataidot, mediataidot, omat vahvuudet, tunnetaidot sekä stressin hallintataidot.

[Elämähallintataidot-oppiaine](#) (Julkisesti luova-hanketeos, s. 32–34)

Helsinki